

Lekcja

Temat: Kolonializm w XIX wieku

1. Przyczyny ekspansji kolonialnej Europejczyków

- a) Ekonomiczne:
 - Kolonie jako źródło surowców, taniej siły roboczej i rynki zbytu
- b) Wojskowe:
 - Kolonie jako bazy wojskowe do kontrolowania szlaków handlowych i źródło rekrutów
- c) Misja cywilizowania - przeświadczenie Europejczyków o wyższości własnej cywilizacji nad pozostałymi

2. Kolonizacja Afryki

- a) Sytuacja polityczna i społeczna Afryki oraz kontakty z Europą do poł. XIX w.
 - Brak rozwiniętych cywilizacji i ukształtowanych organizacji państwowych na zdecydowanej większości kontynentu
 - Do połowy XIX wieku główne źródło pozyskiwania niewolników
 - Działalność handlowa Europejczyków w oparciu o faktorie, osady i porty na wybrzeżach
- b) Ekspansja Europejczyków w Afryce w II poł XIX w.
 - Podział Afryki na strefy wpływów państw europejskich (Wielka Brytania, Francja, Portugalia, Belgia, Włochy, Niemcy)
 - Ekspansja w głąb kontynentu wynikająca z działalności europejskich kompanii handlowych oraz zakazu handlu ludźmi

3. Kolonizacja Azji

- a) Sytuacja polityczna i kulturowa w Azji
 - Istnienie ukształtowanych cywilizacji i państw (np. Chiny, Indie, Japonia, świat arabski)
- b) Kontrola i eksploatacja gospodarcza Chin przez mocarstwa europejskie przy zachowaniu suwerenności politycznej państwa chińskiego
- c) Stopniowe opanowanie Indii przez Wielką Brytanię
- d) Inne państwa europejskie i ich kolonie w Azji
 - Francja (Indochiny)
 - Holandia (Malezja, Indonezja)
 - Rosja (Azja Centralna, Kaukaz, Syberia, Mandżuria)
 - Niemcy (Karoliny)
- e) Stany Zjednoczone:
 - Nieudana próba kontrolowania Japonii
 - Posiadłości na Filipinach
- f) Japonia po otwarciu się na Europę włączyła się do procesu kolonizacji

4. Wielka Brytania – imperium kolonialnym.

- Główne kolonie brytyjskie: Indie, Kanada, Australia, Egipt, Kraj Przylądkowy

5. Skutki kolonizacji:

- a) Eksploatacja gospodarcza zajętych obszarów (powstanie i rozwój wielu gałęzi przemysłu, transportu i handlu)
- b) Udział cywilizacji europejskiej w koloniach (oświata, kultura itp.)
- c) Eksterminacja wielu grup ludności, degradacja środowiska naturalnego, częściowy lub całkowity zanik osiągnięć kulturowych, wierzeń i tradycji podbitych ludów
- d) Napływ części rdzennej ludności kolonii do Europy
- e) Konflikty kolonialne - bunty miejscowej ludności przeciw kolonistom na tle ekonomicznym, kulturowym i religijnym:
 - Powstanie sipajów (Indie)
 - Powstanie Mahdiego (Sudan)
 - Wojny opiumowe i powstanie bokserów (Chiny)
 - Wojny burskie (Afryka południowa)